

**”Det finns bra
personer också
men var är de?”**

En rapport om barns attityder
till socialtjänst och polis

@ECPATSverige
 Garvargatan 20
 112 21 Stockholm
 +46 (0) 8 598 920 00
 info@ecpat.se
 www.ecpat.se
 www.dittecpat.se
 www.ecpat.se/hotline
 www.ecpat.se/vuxenstod
 Ecpat Sverige, 2024

Författare

Per Eisele, utredare, Ecpat Sverige
 Maria Thell, utredare, Ecpat Sverige

Research

Elin Enlund, jurist, Ecpat Sverige
 Lina Hasselberg, rådgivare, Ecpat Sverige
 Mamadou Diallo, rådgivare, Ecpat Sverige

Layout

Anna Frödell, kommunikatör, Ecpat Sverige

Bilderna i denna rapport är genrebilder och personerna på bild har ingen koppling till innehållet eller citaten i rapporten.

Foto: iStock.com/Ecpat Sverige

Ecpat Sverige

Ecpat är en barnrättsorganisation som arbetar mot sexuell exploatering av barn. Det gör vi på flera sätt. Vi sprider kunskap om brottsligheten och förebygger så att barn och unga inte utsätts. Vi arbetar med opinionsbildning och påverkansarbete mot makthavare och vi samarbetar med myndigheter, företag och andra organisationer. Vi driver även Ecpat Hotline – en webbaserad anmälningssida, Ecpat Vuxenstöd samt Ditt Ecpat, där barn och unga kan få hjälp, stöd och kunskap om nakenbilder, sexuella kränkningar, hot och övergrepp på eller utanför nätet. Ecpat Sverige ingår i ett globalt Ecpat-nätverk med 129 organisationer i 108 länder.

Det tydligaste mönstret är att de barn som varit i kontakt med polis eller socialtjänst har lägre tillit än barn som inte haft sådan kontakt. (SID 6)

Innehåll

Förord.....	5
Sammanfattning.....	6
Bakgrund.....	7
Juridik.....	8
Brottstyper.....	11
Så här har vi gjort.....	13
Analyser	14
Barn som analytiker.....	14
Vilka barn deltog i undersökningen?.....	15
Barns attityder till polis och socialtjänst.....	16
Erfarenhet av kontakt med polis medför försämring i attityd.....	18
Genomgående negativa attityder till socialtjänsten.....	20
Socialtjänst och polis i teorin stämmer inte med verkligheten.....	23
Brottsutsatthet.....	24
Kopplingar mellan brottsutsatthet och attityder till polis och socialtjänst...25	
Hur mår barnen?.....	26
Barnens analys.....	30
Polisen.....	30
Socialtjänsten.....	32
Sexuell utsatthet och kontakt med myndigheter.....	33
Hur blir det för barn när de saknar förtroende för de som ska hjälpa dem?.....	35
Tillitsbristen påverkar mötet med polis och socialtjänst.....	35
Att tappa hoppet om myndigheter.....	36
Diskussion.....	38
Ecpat kräver.....	40
Referenser.....	42

När tilliten saknas – barns röster måste tas på allvar

ECPAT HAR TAGIT FRAM den här rapporten för att vi vill lyfta fram barns och ungas perspektiv på kontakten med socialtjänst och polis, med särskilt fokus på de utmaningar som barn upplever när tilliten till dessa viktiga samhällsaktörer brister. För oss som arbetar nära barn och unga är deras upplevelser och röster en ovärderlig källa till kunskap om hur samhällets stödsystem kan bli bättre på att möta barns och ungas rättigheter och behov.

Bilden barnen ger oss är oroande. Den negativa bilden av socialtjänst och polis förekommer inte bara hos barn som aldrig haft kontakt med dessa myndigheter – en syn som ofta påverkas av fördomar och desinformation. Än mer bekymmersamt är att även de barn och unga som själva varit utsatta för brott och haft direkt kontakt med myndigheterna ofta har en mer negativ bild än de som aldrig haft någon kontakt.

Hos Ecpat ser vi gång på gång hur många barn som anonymt söker vår hjälp via stödlinjen Ditt Ecpat avböjer när vi informerar om möjligheten till stöd från socialtjänsten. Det är inte ovanligt att barnet helt avslutar kontakten när socialtjänsten nämns.

Genom att lyssna på barnens egna berättelser och tankar kan vi få en djupare förståelse för hur stödsystemen behöver stärkas. För barn handlar det

om att känna tillit till viktiga samhällsinstanser, men också om att dessa instanser är synliga och tillgängliga på barns villkor. Att förstå vilket stöd som samhället kan och ska erbjuda är avgörande för att rusta barn och unga mot desinformation och ryktesspridning. Det är inte en omöjlig uppgift – men för att lyckas krävs att barn och unga ses som individer med egna rättigheter. Alla insatser som stärker barns och ungas tillit till polis och socialtjänst kommer att spela en avgörande roll för att bevara våra demokratiska värderingar.

Vi vill rikta ett varmt tack till alla barn och unga som delat med sig av sina erfarenheter. Ert mod att berätta har gjort denna rapport möjlig, och vi är övertygade om att era röster är oundgängliga för att skapa ett samhälle där varje barn kan känna sig tryggt och respekterat.

Anna Karin Hildingson Boqvist
Generalsekreterare ECPAT Sverige

Sammanfattning

I DENNA RAPPORT har vi studerat barns attityder till Polisen och socialtjänsten. Rapporten bygger på Ecpats årliga undersökning riktad till barn, genomförd år 2024, där attityder till socialtjänst och polis utgjorde ett fördjupningsområde. Vi har också inkluderat kunskap som vi har fått från barn genom vår stömlinje Ditt Ecpat. Slutligen har vi involverat barn i analysen av undersökningens resultat genom fokusgrupper och enskilda intervjuer.

Undersökningen, tillsammans med de beskrivningar vi får från barn i vår stömlinje, visar på en omfattande brist på tillit till polis och socialtjänst – även bland barn som saknar egen erfarenhet av kontakt med dessa myndigheter. Det tydligaste mönstret är att de barn som varit i kontakt med polis eller socialtjänst har lägre tillit än barn som inte haft det. Resultaten visar också att brottsutsatta barn har en särskilt låg tillit till dessa myndigheter. Att både ha varit utsatt för brott och att ha låg tillit till polis och socialtjänst är dessutom kopplat till att barnen mår sämre.

Resultaten visar också att barnen själva upplever utmaningar på olika nivåer. De lyfter bland annat att myndigheterna har svårt att uppfylla sina uppdrag och att verkligheten inte stämmer överens med bilden av vad respektive myndighet ska kunna göra för barn som grupp. Barn som har erfarenhet av kontakt med socialtjänst eller polis beskriver verksamheter som inte alltid upplevs vara till för barn, vilket ofta beror på att de inte känt sig lyssnade på eller hjälpta. De berättar också att personalen inte förstår dem och deras verklighet. När barnen, i sällsynta fall, beskriver positiva upplevelser av kontakt kopplas dessa i regel till en enskild person, som "förstod dem" eller "lyssnade på dem".

Det tydligaste mönstret är att de barn som varit i kontakt med polis eller socialtjänst har lägre tillit än barn som inte haft det.

En slutsats i rapporten är att barnens negativa attityder kan bidra till att brottsutsatthet fortsätter, då många barn avstår från att söka hjälp och stöd om det innebär att ha kontakt med socialtjänst eller polis. Vi ser att många barn inte har fått någon kunskap om socialtjänstens respektive polisens arbete för barn som utsatts för sexualbrott. Att barnen lämnas i den ovissheten skapar problem, bland annat ryktesspridning som kan öka på redan negativa attityder.

När vi frågar barn om den tillitsbrist till myndigheter som undersökningen visar, lyfter de risken för att barn kan välja destruktiva vägar och sammanhang när de försöker lösa sina problem på egen hand. Både polis och socialtjänst behöver vara mycket närmare barnen för att kunna uppfylla sina uppdrag. Tillgängligheten måste öka och både kunskap och information behöver ges till barn i förebyggande syfte, redan innan behovet av kontakt med någon av myndigheterna uppstår.

Bakgrund

ECPAT SVERIGE (Ecpat) är en barnrättsorganisation som arbetar för att förebygga och stoppa all form av sexuell exploatering och sexuella övergrepp mot barn. Genom vår stömlinje har vi dagligen kontakt med barn som utsatts för sexualbrott och som är beroende av att viktiga samhällsinstanser fungerar väl. Många barn uttrycker dock ett starkt motstånd mot att ha kontakt med de myndigheter som har i uppdrag att hjälpa dem, något som kan få allvarliga konsekvenser för barnen på både kort och lång sikt.

För att bättre förstå barns perspektiv, valde vi att i vår årliga undersökning *Nude på nätet (2023)* att fördjupa oss i deras attityder till socialtjänsten och Polisen – två oerhört viktiga aktörer för barn som utsatts för sexualbrott. Barns inställning till dessa myndigheter har stor betydelse för deras vilja att öppna upp och berätta om övergrepp de har blivit utsatta för.¹

I vår stödverksamhet ser vi att barnens inställning till socialtjänst respektive polis är tudelad. Det gäller både barns generella attityder, som påverkar deras vilja att ha kontakt överhuvudtaget. Men det handlar också om vad som händer under och efter att barnet haft kontakt med någon av myndig-

Vår förhoppning är att rapporten ska bidra med viktig och efterfrågad kunskap till vuxenvärlden, som måste stå bättre rustad för att möta barnen i förebyggande och i stödjande syfte.

heterna och fått en egen upplevelse av bemötandet och, i förekommande fall, av stödet och hjälpen. Det är svårt för barn att berätta om sexuell utsatthet och kontakten med vår stömlinje är ofta den första gången de berättar om brott de blivit utsatta för. Detta stöds av forskning som visar att det krävs mycket för att barn, under sin barndom, ska berätta för någon vuxen om sexuell utsatthet och att det är en låg andel barn som gör det.²

Med denna rapport ger vi en inblick i barnens perspektiv på var utmaningarna ligger vad gäller kontakten med dessa myndigheter och vad barnen själva tycker behöver göras. Fokus i rapporten är barns och ungas egna röster och tankar. Vår utgångspunkt är alltid att de är experter på sin egen situation och att det är vuxnas ansvar och skyldighet att ta del av barnens verklighet, så som barnen själva beskriver den. De ord och begrepp vi använder när vi redovisar resultaten är därför de ord och begrepp som barn och unga använder i kontakterna med oss. Vår förhoppning är att rapporten ska bidra med viktig och efterfrågad kunskap till vuxenvärlden, som måste stå bättre rustad för att möta barnen i förebyggande och i stödjande syfte.

¹Aubrey, C., & Dahl, S. (2006). Children's voices: The views of vulnerable children on their service providers and the relevance of services they receive. *British Journal of Social Work*, 36(1), 21-39. Hurst, Y. G., Frank, J., & Dai, M. (2023). How kids view cops: The nature of juvenile attitudes toward the police revisited. *Race and Social Problems*, 15(3), 347-358.

²Gemara, N., Mishna, F., & Katz, C. (2023). "If my parents find out, I will not see my phone anymore": Who do children choose to disclose online sexual solicitation to?. *Child & Family Social Work*.

Juridik

NÄR POLIS OCH SOCIALTJÄNST möter barn finns det tydliga regler för hur dessa myndigheter ska bemöta barnen och ta tillvara deras rättigheter. Utöver grundlagens bestämmelser om att all offentlig makt ska utövas med respekt för alla människors lika värde och individens frihet och värdighet, motverka diskriminering och främja barns rättigheter, finns flera allmänna regler och även sådana som är anpassade för barn som gäller just polisens och socialtjänstens verksamhet.

Till att börja med är barnkonventionen svensk lag och myndigheterna måste därmed följa den. Vad gäller den här rapporten är det framför allt de grundläggande principerna om icke-diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), barnets rätt till delaktighet (artikel 12) samt rätten till skydd från

sexuell exploatering (artikel 34) som blir relevanta. Myndigheter får inte diskriminera barn på grund av var de eller deras föräldrar kommer ifrån, hur de ser ut, vad de tror på eller tycker, om de har funktionsnedsättningar eller deras ekonomiska situation. Barnets bästa ska alltid beaktas i första hand när en åtgärd rör ett barn. Barn har också rätt till delaktighet i frågor som angår dem. Så fort ett barn kan bilda egna åsikter har det rätt att uttrycka dem i alla frågor som rör dem. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Till sist har både socialtjänsten och polisen en skyldighet enligt barnkonventionen att förhindra att barn utsätts för alla former av sexuella övergrepp och sexuell exploatering.

Socialtjänsten

Enligt socialtjänstlagen är ett mål för socialtjänsten att verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Socialtjänstlagen tar sin utgångspunkt i frivillighet och samtycke från den enskilde, både när det kommer till barn och vuxna.

Det gäller även när verksamheten berör barn. Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas och när det handlar om vård- eller behandlingsinsatser ska vad som är bäst för barnet vara avgörande (1 kap 1 § socialtjänstlagen, SoL). Socialtjänstlagen tar sin utgångspunkt i frivillighet och samtycke från den enskilde, både när det kommer till barn och vuxna. Skulle samtycke

saknas från barnet eller dess vårdnadshavare kan i vissa fall tvång användas som en sista åtgärd. I lagen finns också bestämmelser om vad som är socialtjänstens ansvar när det kommer till barn generellt inom kommunen. Det handlar till exempel om uppsökande och förebyggande arbete och att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden (5 kap 1 § SoL). Den bestämmelsen inskräper vikten av att det tillhör socialtjänstens uppgifter att genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden (3 kap 1 § SoL). Barn och unga ska kunna förvänta sig att socialtjänsten i deras kommun är tillgänglig, vet om deras situation och verkar för deras välmående. När ett enskilt barn kommer i kontakt med socialtjänsten aktualiseras flera regler. När socialtjänsten behöver utreda om de måste gripa in för att ge skydd eller stöd till ett barn, får de ta de kontakter som behövs för att utreda barnets behov.

Om ett förhör ska hållas med ett barn, oavsett om barnet är misstänkt, målsägande eller vittne, ska förhöret planeras och genomföras på ett sätt som inte riskerar att barnet tar skada.

Som utgångspunkt gäller fortfarande samtycke till kontakterna, men om samtycke saknas och oron för barnet ändå är stor, kan socialtjänsten ta kontakterna ändå (11 kap 2 § SoL). Det betyder inte att de kan göra det på vilket sätt som helst. Utredningen ska bedrivas på ett sådant sätt att inte någon onödigt utsatts för skada eller olägenhet, det inkluderar även barnet. Utredningen får inte heller vara mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet. Utredningen ska bedrivas på ett skyndsamt sätt och som huvudregel ska den vara klar inom fyra månader.

Om en åtgärd i ett ärende berör ett barn har barnet rätt att få relevant information från socialtjänsten och möjligheter att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Om barnet inte för fram sina åsikter ska barnets inställning, så långt det är möjligt, klarläggas på annat sätt. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. När barnet fyller 15 år får det själv föra sin talan i mål och ärenden enligt socialtjänstlagen. Det kallas att barnet är processbehörigt (11 kap 10 § SoL).

Polisen

Polisens bemötande av barn utgår från specifika regler som gäller när ett barn har utsatts för eller misstänks ha begått ett brott. Dessa regler kompletteras av de allmänna riktlinjer som finns i polisförordningen (11 §) som anger att

anställda vid Polisen ska agera så hänsynsfullt som möjligt, visa behärskning och uppträda på ett sätt som inger förtroende, med hänsyn till omständigheterna och situationen. Detta är även vad barn ska kunna förvänta sig i mötet med polisen. När ett barn har utsatts för brott har det samma rättigheter som andra målsäganden i kontakten med polisen. Utöver detta ska polisen, i bedömningen av skyddsbehovet, alltid utgå från att ett en målsägande under 18 år har ett särskilt skyddsbehov (13 f § förundersökningskungörelsen, FuK).

Om ett förhör ska hållas med ett barn, oavsett om barnet är misstänkt, målsägande eller vittne, ska förhöret planeras och genomföras på ett sätt som inte riskerar att barnet tar skada (17 § FuK). Enligt samma paragraf bör särskild varsamhet iakttas om förhöret rör sexuallivet. Polisen bör noga säkerställa att förhöret inte väcker uppseende, av respekt för barnets rätt till skydd för privatlivet. Ett förhör med ett barn bör hållas av någon som har särskild kompetens för uppgiften (18 § FuK).

Till sist kan nämnas diskrimineringslagens bestämmelser om diskrimineringsförbud för anställda i offentlig verksamhet som kommer i kontakt med allmänheten (17 § diskrimineringslagen). Personal inom socialtjänsten eller polisen som kommer i kontakt med barn får därmed inte bemöta eller behandla dem på ett sätt som utgör diskriminering enligt diskrimineringslagen.

Brottstyper

Hotad att skicka nakenbilder

Om ett barn har blivit hotad att skicka en nakenbild och barnet gör det kan barnet ha utsatts för brottet olaga tvång (4 kap. 4 § brottsbalken) eller olaga hot (4 kap. 5 § brottsbalken). Hotet måste gälla något brottsligt. Att tjata på ett barn att skicka en nakenbild kan också vara brottsligt. Det kan handla om sexuellt ofredande (6 kap. 10 § brottsbalken), försök till utnyttjande av barn för sexuell posering (6 kap. 8 § brottsbalken) eller försök till barnpornografibrott (16 kap. 10 a § brottsbalken).

Sprida nakenbilder utan samtycke

En person som sprider nakenbilder på ett barn kan göra sig skyldig till brottet barnpornografibrott (16 kap. 10 a § brottsbalken) eller olaga integritetsintrång (4 kap. 6 c § brottsbalken) beroende på barnets pubertetsutveckling.

Erbjudits pengar för att skicka nakenbilder

Den som har gett ett barn ersättning (ersättningen måste inte vara pengar utan kan vara kläder, alkohol, droger eller annat) för en nakenbild eller en video med sexuellt innehåll kan göra sig skyldig till brottet utnyttjande av barn för sexuell posering (6 kap. 8 § brottsbalken) eller barnpornografibrott (16 kap. 10 a § brottsbalken) beroende på barnets pubertetsutveckling. Även att erbjuda ersättning för att barnet ska skicka nakenbilder kan anses brottsligt, och kan bedömas som försök till utnyttjande av barn för sexuell posering eller försök till barnpornografibrott. Det är inte olagligt för ett barn att sälja nakenbilder på sig själv.

Erbjudits pengar för sex

Om ett barn har fått ersättning för sex har barnet inte gjort något olagligt. Det är den som utnyttjar barnet som gör något olagligt. Om någon utnyttjar ett barn genom att köpa sexuella handlingar av barnet kan det, då barnet är under 15 år, handla om brottet våldtäkt mot barn (6 kap. 4 § brottsbalken) eller sexuellt övergrepp mot barn (6 kap. 6 § brottsbalken) beroende på vilken typ av handling det rör sig om.

Det kan också röra sig om utnyttjande av barn för köp av sexuell handling (6 kap. 9 § brottsbalken), vilket som huvudregel blir aktuellt när barnet är mellan 15 och 17 år. I vissa situationer när barnet är mellan 15 och 17 år och har fått ersättning för den sexuella handlingen kan det röra sig om våldtäkt (6 kap. 1 § brottsbalken). Det kan till exempel vara när barnet är så pass berusat att barnet inte kunnat delta frivilligt i den sexuella handlingen.

Att erbjuda ett barn ersättning för att företa eller tåla en sexuell handling kan vara brottsligt. Det kan bedömas som försök till utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.

Så här har vi gjort

NUDE PÅ NÄTET ÄR Ecpats årliga webbundersökning riktad till barn för att undersöka deras upplevelser, erfarenheter och strategier kring sexualbrott på nätet. Undersökningen består av tre integrerade delar: berättelser (så kallade vinjetter) som beskriver olika scenarier, svar på enkätfrågor samt fritextsvar. Efter varje vinjett presenteras olika strategier som barnen får ta ställning till. År 2024 deltog drygt 1200 barn i undersökningen, som spreds genom en informationskampanj på Snapchat. Genom att klicka på en länk kom barnen till en sida med information om undersökningens syfte och Ecpats stödlinje för barn. Deltagarna var mellan 10 och 17 år (barn i åldrarna 10–12 år använder ofta sociala medier trots att åldersgränsen är 13 år).

Ämnesvalen för vinjetter och fördjupningsområden i undersökningen väljs varje år utifrån återkommande frågor och mönster vi ser i kontakterna med barn och unga under 18 år i vår stödlinje. I denna rapport presenterar vi resultaten från 2024 års fördjupningsområde; barns attityder och erfarenheter av socialtjänst och polis. Utöver data från enkäten har vi även använt kunskap och erfarenheter från våra dagliga kontakter med barn och unga i stödlinjen. Där arbetar utbildade rådgivare som barnen kan nå genom chatt, telefon och mejl. Barnen har rätt att vara anonyma, vilket innebär att vi endast vet vem barnet är om hen frivilligt delar med sig av sin identitet. Vi informerar barnen om att delar av det de berättar för oss kan användas i andra sammanhang, där det kan göra skillnad för andra barn i liknande situationer. I denna rapport används inga citat eller enskilda konversationer från stödlinjen – endast de trender och mönster vi ser kring barns attityder till och erfarenheter av kontakt med socialtjänst och polis.

NUDE PÅ NÄTET VAD SKULLE DU GJORT?

Var går gränsen egentligen? Gör testet, lär dig mer om dig själv och ge oss lite kunskaper om hur vi tänker i Sverige!

GÖR TESTET

Analyser

DE FLESTA STUDIER om våld mot barn och deras kontakt med socialtjänst och polis bygger på granskning av rättsfall, vilket är problematiskt eftersom det kan ge en felaktig bild av situationen gällande barns brottsutsatthet. Många polis-anmälningar läggs ned innan de ens syns i statistiken.³ Fler studier som utgår från barnens egna perspektiv behövs, vilket också framhålls i flera vetenskapliga artiklar.⁴

Ecpats undersökningar kännetecknas av konstruktion av enkäter anpassade till barn med möjlighet till fritextsvar. Data har analyserats med i huvudsak olika typer av beskrivande statistik samt linjär, ordinal och logistisk regression. Resultaten i rapporten presenteras utan statistisk jargong, men utförlig statistisk data finns tillgänglig i bilaga 1 och 2.

Barn som analytiker

DET KVALITATIVA materialet analyserades i ett första steg genom en preliminär tematisk analys. I det andra steget involverades barn, med och utan erfarenheter av kontakt med socialtjänst och polis, i syfte att hjälpa oss bättre tolka och förstå resultaten från undersökningen. Barnen som medverkade i analysarbetet rekryterades på två olika arenor:

1. Genom en informationskampanj i sociala medier där vi efterfrågade barn med erfarenhet av både någon form av sexuell utsatthet och kontakt med socialtjänst eller polis.
2. Genom yrkesverksamma som möter barn och unga i områden som polisen definierar som utsatta. Valet av geografiska områden gjordes utifrån att barnen i undersökningen lyft fram upplevda skillnader i bemötande från myndigheter kopplat till frågor om socioekonomi och etnicitet.

Analysarbetet tillsammans med barnen genomfördes genom två fysiska analysgrupper med fem barn i vardera samt individuella intervjuer med sju barn. Totalt deltog 17 barn, nio flickor och åtta pojkar, i åldrarna 14–17 år.

³ Öwall, S. (2015). Dags att ta strid för barnafriid? En analys av hur barnets intressen tillgodoses under en utredning om sexuellt övergrepp.

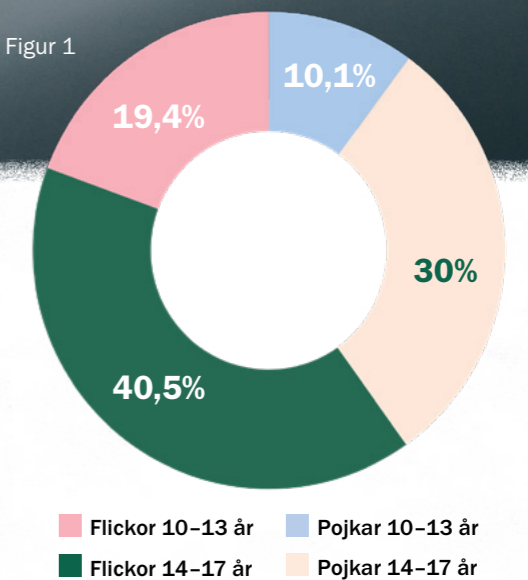
⁴ Ortiz-Tallo, M., & Calvo, I. (2020). Child sexual abuse: Listening to the victims. Archives of Community Medicine and Public Health, 6(2), 135-137.

Vilka barn deltog i undersökningen?

BLAND DE BARN som svarade på enkäten var 686 flickor, 480 pojkar och 22 icke-binära. Det var något färre deltagande barn i den yngre ålderskategorin, 10 till 12 år (figur 1).

Figur 1

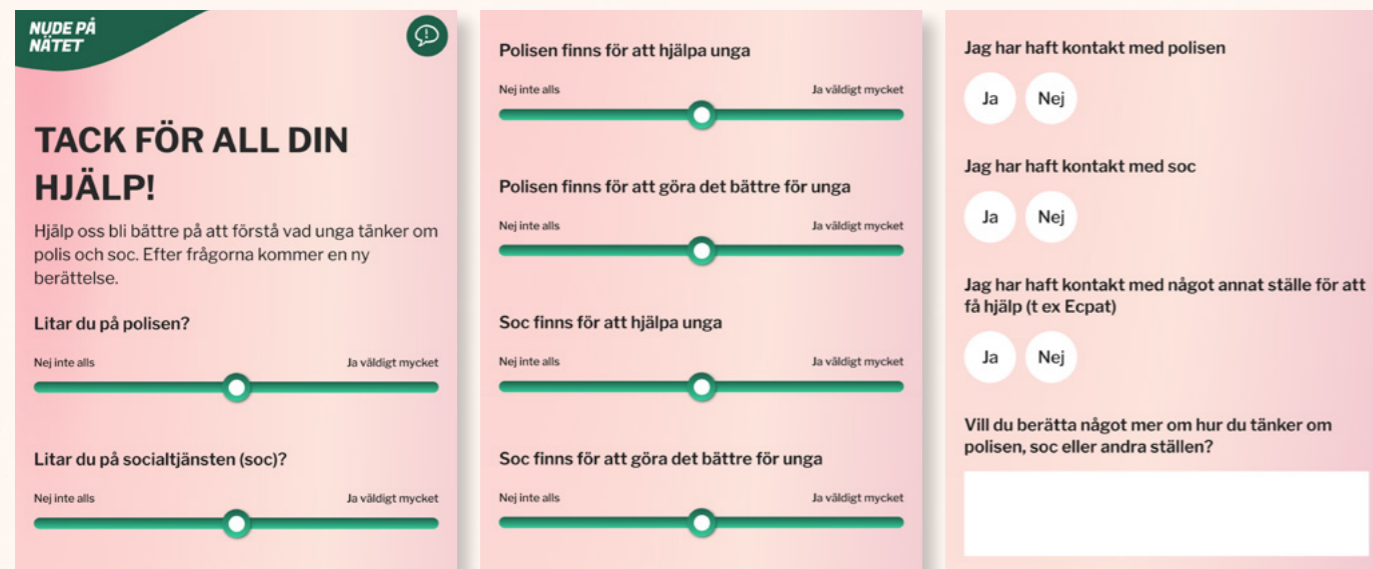

Barns attityder till polis och socialtjänst

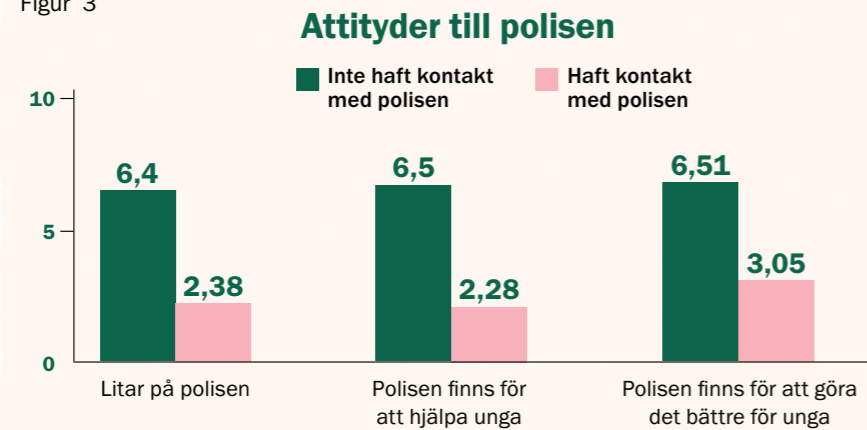
VI STÄLLDE FRÅGOR TILL samtliga deltagande barn, både de med och utan erfarenhet av kontakt med polis respektive socialtjänst om deras attityder till dessa myndigheter. Som figur 2 visar användes visuella analoga skalor (slides) som svarsalternativ. Litar barnen som deltog i undersökningen på dessa myndigheter? Upplever de att myndigheterna finns för att hjälpa eller göra det bättre för unga?

Resultaten från undersökningen visar att det inte finns några signifikanta skillnader avseende ålder eller könsidentitet vad gäller barnens attityder till polis och socialtjänst. Svaren redovisas därför utan uppdelning på bakgrundsfaktorer. I vår stödverksamhet ser vi liknande tendenser, där könsidentitet och ålder inte nämnvärt påverkar hur barnen uttrycker sig gällande socialtjänst och polis.

Figur 2

Figur 3

Siffror lägre än 5 indikerar på negativa attityder och siffror högre än 5 indikerar på positiva attityder.

Erfarenhet av kontakt med polis medför försämring i attityd

EN TYDLIG SKILLNAD i attityder till polisen finns mellan de barn som inte har haft kontakt, och de barn som haft kontakt. Barn utan egen erfarenhet av kontakt med polis uppvisar positiva attityder både vad gäller tillit, att polisen finns för att hjälpa unga och att polisen finns för att göra det bättre för unga. De barn som har erfarenhet av kontakt med polis uppvisar däremot tydligt negativa attityder inom alla tre områden (figur 3).

I fritextsvaren finns exempel på barnens positiva attityder till polisen, vars arbete bland annat beskrivs som viktigt. Det synliggörs också att poliser, för vissa barn, är personer de ser upp till och att de själva kan tänka sig polisyrket i framtiden. Barnen lyfter också att det handlar om hur de själva betar sig mot polisen; att om du är schysst och trevlig så är poliser trevliga tillbaka.

(196) "Jag vill bli polis när jag blir stor så jag älskar polisen." (Flicka, 11 år, Nude på nätet 2024).

I fritextsvaren återfinns dock en övervägande andel negativa uttryck gentemot polisen, både från barn med och utan erfarenhet av kontakt.

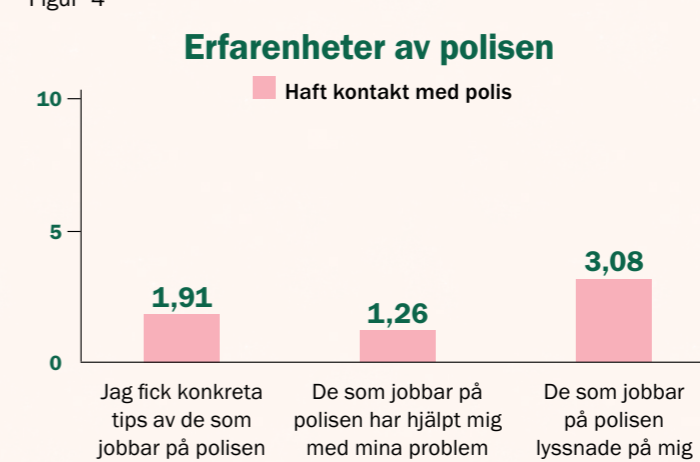
Barnen beskriver att polisen inte finns till för alla utan att de gör skillnad på människor utifrån samhällsklass. Beskrivningar av att polisen inte heller tror på barn såvida det inte finns någon vuxen med är också återkommande.

"Polisen är idioter som bara gynnar de i överklassen" (Icke-binär, 16 år, Nude på nätet 2024).

"Hatar dem (polisen) för om det är barn och inga vuxna som kan intyga att det verkligen har hänt så anses vi som "opålitliga". Folk som känner folk som sitter högt upp kommer undan med hur mycket som helst. Dem pratar så fk mycket men gör absolut inget"

(FLICKA, 16 ÅR, NUDE PÅ NÄTET 2024).

Figur 4

Siffror lägre än 5 indikerar på negativa attityder och siffror högre än 5 indikerar på positiva attityder.

Bland de barn som berättar att en polisanmälan har gjorts och som inte uttrycker några negativa erfarenheter, framkommer ofta att föräldrarna varit delaktiga och hjälpt barnet i processen.

Som figur 4 visar skattar barnen lågt vad gäller den egna erfarenheten av kontakt med polisen inom samtliga tre undersökta områden: att ha fått konkreta tips av polisen, att ha fått hjälp med sina problem och att ha känt sig lyssnad på. I fritextsvaren återfinns exempel främst relaterade till att inte ha fått någon hjälp och att ärenden har lagts ner.

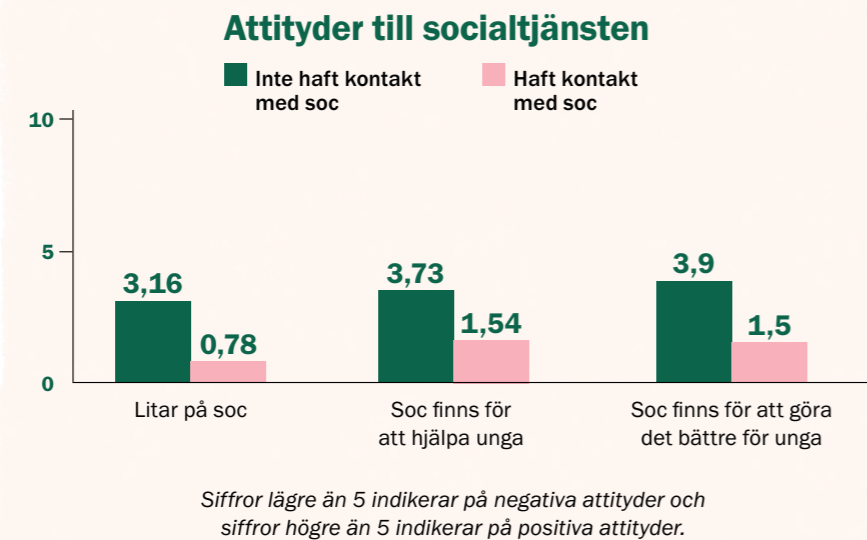
"Polisen la ner utredningen på min våldtäkt som min pappa gjorde mot mig" (Flicka, 16 år, Nude på nätet 2024).

Positiva erfarenheter av kontakt med polisen som beskrivs i fritextsvaren kopplas i regel till en enskild person och att ha känt sig respekterad och förstådd.

"En gång när jag hade kontakt med polisen var det en polis som faktiskt förstod mig. Han hade vart i samma situation som jag var i. Jag relaterade till honom och det fick mig att inse." (Pojke, 15 år, Nude på nätet 2024).

I stödlinjen möter vi många barn som uttrycker en negativ inställning till att ha kontakt med polisen. Många barn som blivit utsatta för brott uttrycker att de saknar bevis och att de därför inte kommer att bli trodda, eller att de själva "var med på det" och därmed bär ansvaret. Den främsta anledningen till att barn inte vill anmäla är dock kopplad till oro och rädsla över att föräldrarna ska få vetskap om vad som hänt. Det som ibland gör skillnad är att barnet får information om möjligheten att anonymt kontakta polis för att rådfråga om eventuellt brott, hur en anmälan går till och vad som då behövs från barnet. Barn berättar dock ofta om långa väntetider på 114 14 vilket kan göra att de blir frustrerade och inte alltid orkar stanna kvar i kön. Bland de barn som berättar att en polisanmälan har gjorts och som inte uttrycker några negativa erfarenheter, framkommer ofta att föräldrarna varit delaktiga och hjälpt barnet i processen.

Figur 5

Genomgående negativa attityder till socialtjänsten

BARNEN, BÅDE DE MED och utan erfarenhet av kontakt med socialtjänsten, har generellt sett negativa attityder till myndigheten. Även här ser vi att attityderna är betydligt mer negativa hos de barn som har varit i kontakt med socialtjänsten jämfört med de som inte haft sådan kontakt.

Barnens negativa attityder till socialtjänsten speglas i fritextsvaren, inte minst genom att barnen lyfter fram att myndigheten har ett dåligt rykte. Det handlar både om att socialtjänsten kidnappar barn från sina föräldrar och att de varken förstår eller kan hjälpa barn och unga.

"Jag har fått höra väldigt dåliga rykten"
(Flicka, 14 år, Nude på nätet 2024).

"Dom förstår inte unga och lyssnar inte på en, har hört de från ett flertal vänner (Pojke, 14 år, Nude på nätet" 2024).

"Jag själv visste inte ens att polisen finns för att hjälpa unga eller hur dem hjälper unga. Och så hör/hört bara dåliga saker om soc som t.ex att dem slår folk, ber en att vara tyst när man har en panik attack mm. Alltså bara dåliga saker om personalen och att man sitter med folk som gjort värre saker och mår då ännu mer sämre o att om man t.ex självskadat så får man skäll och en bestraffning. Alltså inget positivt. Och man blir bara rädd. Tycker att soc ska prata mer och att polisen ska vara mer öppen att dem finns för att hjälpa och att dem som haft en bra relation till soc ska våga prata. Och att man ska kolla upp hur det egentligen står till på soc." (Flicka, 12 år, Nude på nätet 2024).

Som figur 6 visar har socialtjänsten ännu lägre förtroende än polisen bland barn som haft kontakt med myndigheten. Barnen skattar sina erfarenheter mycket lågt inom samtliga tre områden och i synnerhet vad gäller att ha blivit hjälpt med sina problem. Detta speglas tydligt i fritextsvaren där barnen uttrycker sig mycket kritiskt om sin egen

Figur 6

erfarenhet av socialtjänsten. Både upplevelserna under själva kontakten beskrivs övervägande negativt, liksom de följder och konsekvenser som barnen beskriver att kontakten fick. Brist på tillit, avsaknad av förståelse för barnets situation och en upplevelse av att kontakten påverkat barnets familj negativt är genomgående.

"Soc är skit kidnappat barn mig tex hatar dem KOMMER aldrig lita på dem de är deras fel att jag inte vill prata med vuxna"

(FLICKA, 13 ÅR, NUDE PÅ NÄTET 2024)

"Har varit inblandad i en soc utredning två gånger i mitt liv, första gången i trean, då dem inte hjälpte ett piss utan bara skapade större problem i familjen och lät oss gå vidare i livet utan mer hjälp. Andra gången var i sjuan och jag var tydlig med att jag ville

Brist på tillit, avsaknad av förståelse för barnets situation och en upplevelse av att kontakten påverkat barnets familj negativt är genomgående.

ha förändring, så jag erkände allt jag varit med om hos min pappa, och dem lovade att inte säga något. Efter mötet sa dem: "Nu ska vi ha ett möte med din pappa och diskutera allting du sagt här". Jag sa "nej jag vill inte att ni berättar de här". Men dem lyssnade inte på mig, och jag är liv rädd att träffa min biologiska pappa igen" (Flicka, 15 år, Nude på nätet 2024).

"Soc gjorde sönder min familj" (Icke-binär, 14 år, Nude på nätet 2024).

Socialtjänsten nämns ofta i kontakterna med vår stödlinje. Precis som med polisen händer det att barn som från början är negativa till att ta kontakt med socialtjänsten ändrar sin inställning under samtalets gång och sedan väljer att själva, eller med rådgivarens stöd, ta en sådan kontakt. Vi informerar också ofta barn om möjligheten att anonymt kontakta socialtjänsten för att rådfråga. En skillnad mellan socialtjänsten och polisen är dock att barn ofta beskriver stora svårigheter med att hitta kontaktuppgifter till socialtjänsten i sin kommun, eller till socialjouren utanför ordinarie öppettider.

Barn som är eller tidigare har varit i kontakt med socialtjänsten uttrycker också att de inte vill "hamna" där igen, ibland på grund av dåliga erfarenheter och ibland för att de inte vill "lägga mer" på sina föräldrar.

Samtalen i stödlinjen kan också handla om att ge barn information om sina rättigheter i kontakten med socialtjänsten och om deras uppdrag och ansvar. Även barn som har pågående utredningar och insatser från socialtjänsten hör av sig till stödlinjen med frågor om sin kontakt med socialtjänsten. Många gånger uttrycker barnen en rädsla över att en kontakt med socialtjänsten ska splittra familjen, något många beskriver att de själva känner ett ansvar för. Barn som är eller tidigare har varit i kontakt med socialtjänsten uttrycker också att de inte vill "hamna" där igen, ibland på grund av dåliga erfarenheter och ibland för att de inte vill "lägga mer" på sina föräldrar.

I fritextsvaren finns enstaka positiva berättelser om kontakten med socialtjänsten. Precis som för polisen kopplas dessa positiva upplevelser ofta till en enskild individ och ord som "lyssnade" och "förstod" förekommer ofta i dessa beskrivningar.

"Jag specifikt hade inte kontakt med polisen, det var mina föräldrar som pratade med polisen angående min syrras och pappas bråk. Jag var inte riktigt inblandad eller skulle inte heller säga att jag hade kontakt. Polisen gjorde en orosanmälan till soc. Senare pratade jag en gång med soc och mina föräldrar tillsammans på ett möte. Och en gång pratade jag själv med (förnamn) alltså soc. Hon var jättesnäll och lyssnade. Vi kom fram till att jag inte var påverkad av bråken hemma bl.a för att jag tycker att det är småbråk och för att "livet är kul" (nämnde jag)" (Flicka, 13 år, Nude på nätet 2024).

Socialtjänst och polis i teorin stämmer inte med verkligheten

I **FRITEXTSVAREN** görs en tydlig åtskillnad mellan myndigheternas syfte och uppdrag – och hur det blir i praktiken. Barnen beskriver att även om socialtjänsten respektive polisen finns till för att hjälpa, blir upplevelsen ofta en annan och kontakten leder ibland till en sämre situation för barnet än innan. Barnen lyfter också fram att myndigheterna gör sitt bästa men att det ändå inte fungerar, vilket kopplas till flera olika faktorer:

- **Det görs felprioriteringar där myndigheterna lägger sin tid någon annanstans än där de borde.**
- **Som barn blir man inte blir lyssnad på eller tagen på allvar – det krävs att en vuxen är med.**
- **Myndigheternas bästa överensstämmer helt enkelt inte alltid med vad som är det bästa för barn.**

"Jag känner att eftersom det är statliga myndigheter och är gjorda för att hjälpa så ska de kunna hjälpa en ordentligt" (Pojke, 13 år, Nude på nätet 2024).

"Jag tror att polisen och soc finns för att göra livet lättare för unga men att de många gånger misslyckas eller prioriterar annat, så unga vågar/orkar inte gå ut till dem för de känner att de ändå inte kommer bry sig, i alla fall inte polisen" (Flicka, 16 år, Nude på nätet 2024).

"De gör ju sitt bästa men det är inte alltid det bästa för t.ex barnen"

(FLICKA, 16 ÅR, NUDE PÅ NÄTET 2024).

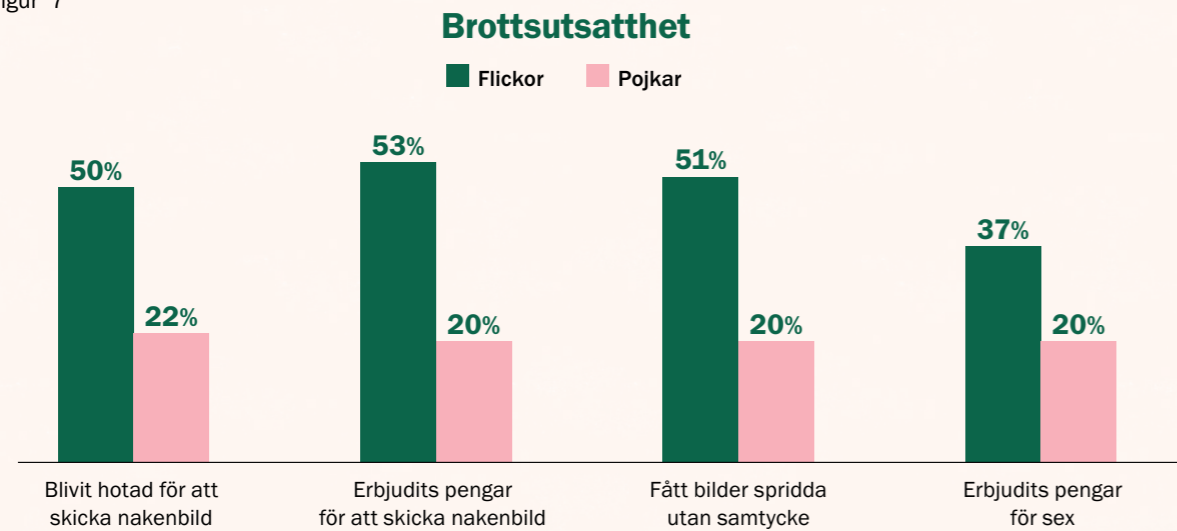
Barnen beskriver också utmaningar vad gäller anmälningar till både polis och socialtjänst och uttrycker att det ändå inte kommer att leda till något bra. Det kan antingen handla om att barnet inte får någon hjälp överhuvudtaget eller att kontakten blir alltför ingripande utan att barnet känner sig lyssnad på. Flera av barnen uttrycker att framför allt socialtjänsten har gått emot deras vilja och förstört för dem.

(149) "De säger att man ska anmäla och berätta om det för en vuxen så hen kan anmäla men gör det någon nytta. Nej sällan. Polisen och Soc får det att låta bra men allt hamnar på en hög och så läggs det bara ner" (Pojke, 17 år, Nude på nätet 2024).

"soc är fan de värsta som har skapats dom gör fan inget annat än o förstöra barn o ungdomar o familjer o förstör en massa jävla fina personer där ute" (Flicka, 17 år, Nude på nätet 2024).

Barnen beskriver också utmaningar vad gäller anmälningar till både polis och socialtjänst och uttrycker att det ändå inte kommer att leda till något bra.

Figur 7

Brottsutsatthet

NÄR DET KOMMER TILL sexuella övergrepp mot barn gäller samma regler på nätet som utanför. Barnen som besvarat enkäten har fått frågor kring olika typer av brottsutsatthet på nätet. En mer utförlig sammanställning av dessa resultat finns att tillgå i de årliga rapporterna om barns brottsutsatthet.⁵ I denna rapport redovisas de typer av brottsutsatthet som har kopplingar till barnens attityder till socialtjänst och polis.

De fyra typer av brottsutsatthet som är mest statistiskt pålitliga (där det finns en låg risk att slumpen har påverkat resultatet) är: att ha blivit hotad för att skicka nakenbilder, att ha erbjudits pengar för att skicka bilder, att ha fått sina bilder spridda utan samtycke samt att ha erbjudits pengar för sex. Resultatredovisning med signifikansvärden finns tillgänglig i bilaga 1. När det gäller dessa fyra typer av brottsutsatthet på nätet rapporterar flickor generellt sett fler upplevelser än pojkar (figur 7).

⁵ Ecpat (2023). Var försiktig och prata med en vuxen så fort det händer något. Ecpat (2024). (Årlig rapport om barns brottsutsatthet på nätet 2024). Under slutbearbetning.

Kopplingar mellan brottsutsatthet och attityder till polis och socialtjänst

ATT HA ERBJUDITS PENGAR för sex innebär störst sannolikhet att ha haft kontakt med polis. Att ha blivit hotad för att få nakenbilder innebär störst sannolikhet att ha haft kontakt med socialtjänst. Att ha blivit utsatt för någon av de fyra brotts-typerna är generellt kopplat till lägre tillit till både polis och socialtjänst. Särskilt statistiskt pålitlig är kopplingen mellan lägre tillit till både polisen och socialtjänsten och att ha erbjudits betalning för bilder samt att ha fått oönskade bilder. Andra exempel är att ha erbjudits pengar för sex och fått bilder spridda utan samtycke (se bilaga 1).

De något svagare sambanden (se bilaga 1) mellan brottsutsatthet och attityder gentemot socialtjänsten, jämfört med attityder gentemot polisen, kan förklaras med relativt negativa attityder gentemot socialtjänsten även hos de barn som inte haft kontakt med myndigheten.

När det gäller kopplingar mellan brotts-utsatthet och attityder till polis och socialtjänsten finns inga statistiskt pålitliga skillnader baserade på ålder, kön eller var barnet bor.

Hur mår barnen?

I **SLUTET AV ENKÄTEN** får barnen frågor om sitt välbefinnande. Det är viktigt att undersöka eftersom kunskap om hur barnen mår underlättar både utveckling av deras egna strategier för att skydda sig och vuxnas kommunikation för att stödja och hjälpa dem. Studier visar att sexuella kränkningar av barn hänger ihop med negativa effekter på välbefinnande även i vuxen ålder.⁶ WHO definierar psykisk hälsa som ett tillstånd av psykiskt välbefinnande där varje individ kan förverkliga sina egna möjligheter, klara av vardagliga påfrestningar, arbeta produktivt och bidra till det samhälle som hen lever i. Psykisk hälsa är alltså inte detsamma som frånvaron av psykisk sjukdom. Välbefinnande handlar om dessa potentiellt positiva aspekter av psykisk hälsa.

De flesta studier kring välbefinnande hos barn som utsatts för sexuella kränkningar har genomförts när studiedeltagarna nått vuxen ålder.⁷ Det är viktigt att få med perspektiv från barn, när de fortfarande är barn, för att professionella ska ha möjlighet att underlätta för dem att öppna och berätta och våga anförtra sig till vuxna.⁸ Det är inte socialt hållbart att de som utsatts som barn öppnar upp och berättar först i vuxen ålder.

Ecpats enkäter är barnanpassade och frågorna om hur barnen mår har begränsats till tre frågor som motsvarar huvudtyperna av välbefinnande. Emotionellt välbefinnande handlar om positiva eller negativa känslor och hanteringen av dessa. I denna undersökning är emotionellt välbefinnande uppmätt med en skala från "ledsen" till "glad".

⁶ Bigras, N., Vaillancourt-Morel, M. P., Nolin, M. C., & Bergeron, S. (2021). Associations between childhood sexual abuse and sexual well-being in adulthood: A systematic literature review. *Journal of child sexual abuse*, 30(3), 332-352.

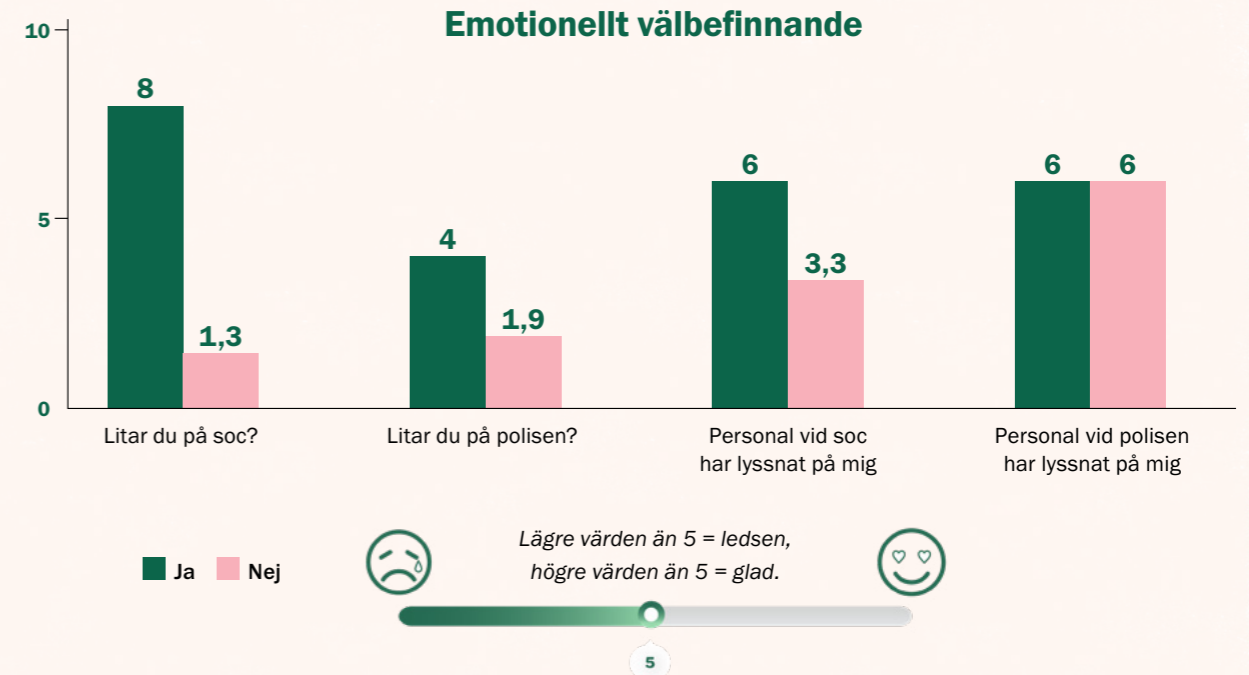
⁷ Daigneault, I., Vézina-Gagnon, P., Bourgeois, C., Esposito, T., & Hébert, M. (2017). Physical and mental health of children with substantiated sexual abuse: Gender comparisons from a matched-control cohort study. *Child abuse & neglect*, 66, 155-165.

⁸ Karlbom, E. (2018). Få barn att berätta om sin viktimisering och hur utsågorna bedöms - En kvalitativ studie om barnförhör.

Psykologiskt välbefinnande handlar om huruvida barnet upplever sig ha de resurser som krävs för att klara av dagliga rutiner. I denna studie representeras detta av skalan "tappat lusten" till "orkar med skola". Socialt välbefinnande avser kontakten med andra människor. Behoven av sådana kontakter varierar från individ till individ men alla kan uppleva att den sociala aspekten av livet är bristfällig. I denna studie är socialt välbefinnande representerat av skalan "ensam utan att vilja det" till "är med andra".

Figur 9

Figur 8

De tre kategorierna av välbefinnande besvaras med visuella analoga skalor, slides (se figur 8). Siffror över 5 indikerar på positiva värden (sliden dras till höger) och siffror under 5 negativa värden (sliden dras till vänster).

Som figur 9 visar rapporterar de barn som har tillit till socialtjänsten att de är avsevärt gladare (8 på skala 0-10) än de barn som inte har sådan tillit (1,3 på skala 0-10). Vad gäller polisen skattar barnen sitt mående lägre oavsett om de har tillit (4 på skalan) eller inte (1,9 på skalan). Liknande mönster ser vi i barns attityder kring att ha blivit lyssnade på eller inte, där tillit till socialtjänsten har ännu större inverkan på barnens mående än tillit till polisen.

"Min soc lyssnar aldrig jag fick byta familjehem för inget som var en anledning. Så jag gillar inte min soc"

(FLICKA, 12 ÅR, NUDE PÅ NÄTET 2024).

"Socialen suger röv o hjälper inte någon med ett skit. Dom gör allting tusen gånger värre än vad det var innan" (Flicka, 17 år, Nude på nätet 2024).

Barnens attityder till polis och socialtjänst hänger även ihop med barnens psykologiska välbefinnande (figur 10). Ju större tillit barnen har till myndigheterna, desto mer orkar de med skolarbetet. Mest påtagligt hänger bristande tillit till socialtjänsten ihop med huruvida barnen tappat lusten eller orkar med skola.

"Jag bor på hvb, soc och polis är skit. Ingen frihet. Ingen livslust"

(FLICKA, 16 ÅR, NUDE PÅ NÄTET 2024)

Vad gäller det sociala välbefinnandet, som mäts genom skalan "ensam utan att vilja det" till "är med andra" (figur 11) ser vi att barn som har tillit till socialtjänst och polis i högre grad uttrycker att de är med andra. Även de barn som känt sig lyssnade på av socialtjänst eller polis rapporterar i högre grad att de är med andra.

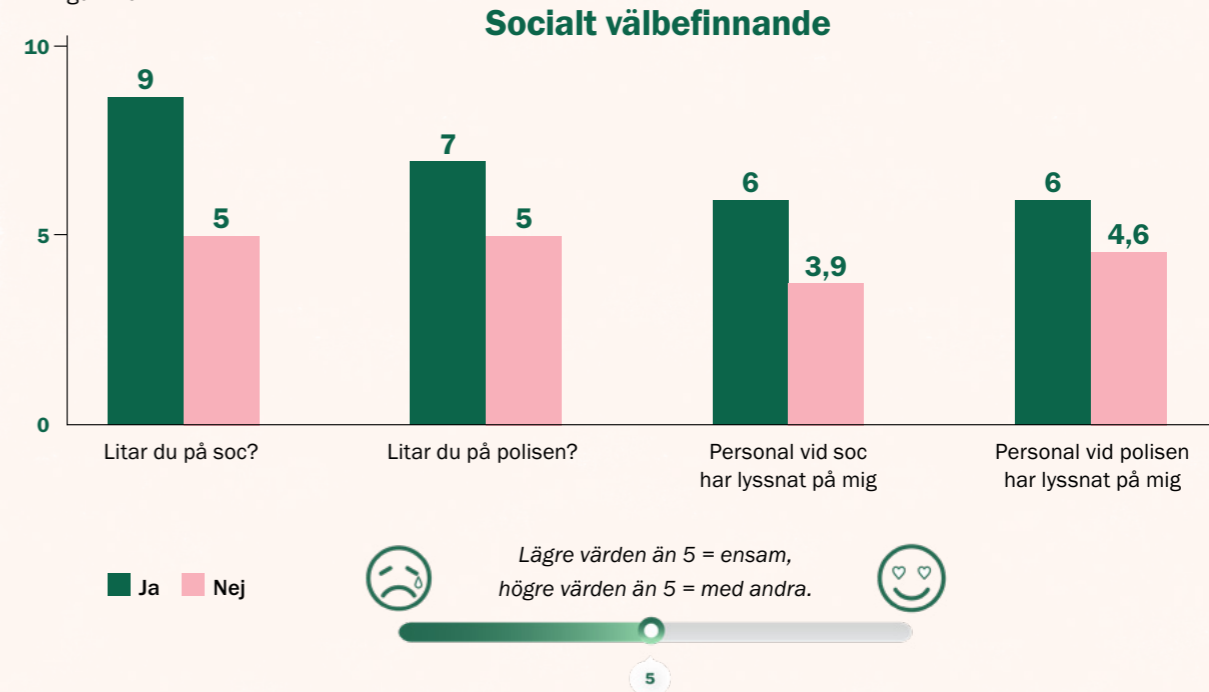
(999) "Soc och polisen har ju tyvärr förstört mitt liv" (Flicka, 13 år, Nude på nätet 2024).

Sammanfattningsvis kan sägas att barnens attityder till polis och socialtjänst hänger ihop med hur de mår inom samtliga tre huvudtyper av välbefinnande. Mer tillit innebär med stor sannolikhet att barnen både är gladare, klarar skolan bättre och umgås med andra i högre utsträckning.

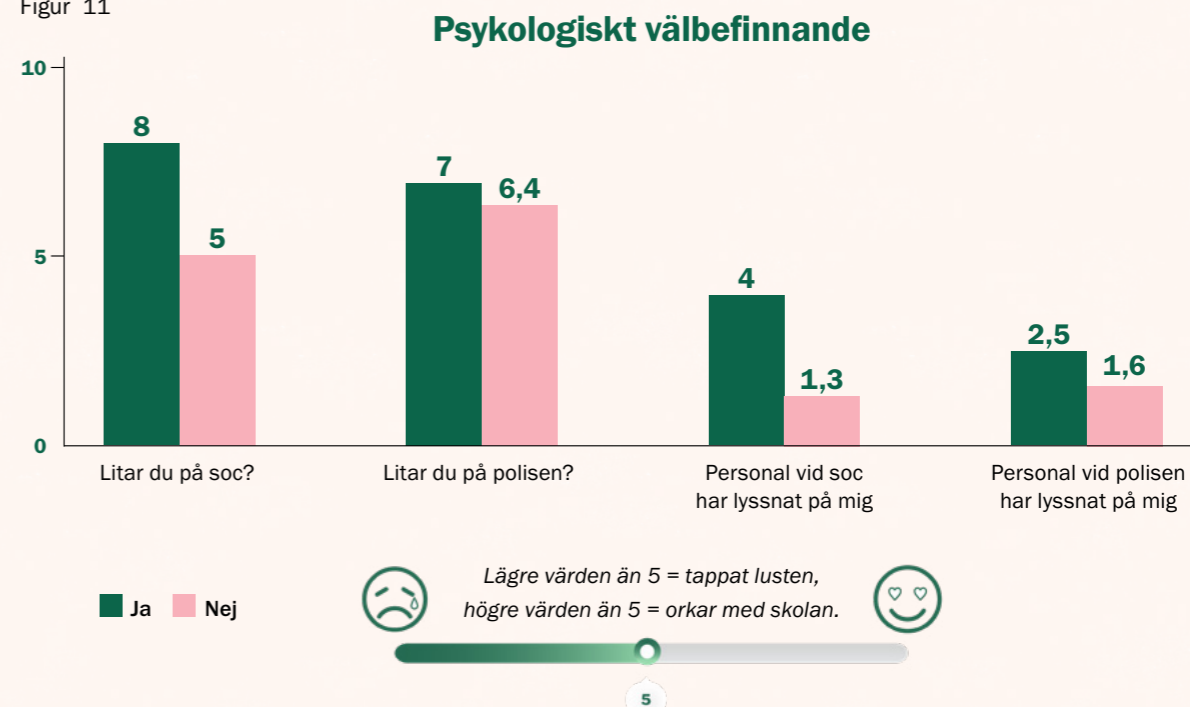
De barn som angett att någon från en tredje part, exempelvis BUP eller en ideell organisation, gett dem konkreta tips rapporterar höga värden gällande emotionellt välbefinnande (se bilaga 2).

"Polisen tyckte jag var dryga och la 5 poliser på att hämta hem mig då jag skulle bli inlagd men var väldigt tydlig mot min mamma och bup att jag tänkte inte bli inlagd på bup så jag sprang ifrån dom och dom ringde polisen. Onödigt att polis skulle bli inkopplade om min mamma tex bara skulle kunnat ringa till mig eller åkt efter mig. Soc tycker jag mer om men litar inte riktigt på. Ikb dock är jävligt goa dom är roliga och anpassar sig enkelt pp besöken tex åka bil, gå och äta glass, ta en promenad mm. Dom gav mig också "min stora dag" då jag får ta med 4 kompisar och åka till någon nöjespark vilket kommer vara höjdpunkten för i sommar." (Flicka, 14 år, Nude på nätet 2024).

Figur 10

Figur 11

Barnens analys

UNDER ANALYSARBETET fick barnen, med utgångspunkt i undersökningens resultat, diskutera och reflektera kring attityder till både polis och socialtjänst. Inledningsvis gav barnen sina egna perspektiv på det som framkom i undersökningen. Därefter lades fokus på förbättringsförslag både vad gäller det inåt- och det utåtriktade arbetet hos respektive myndighet. Nedan följer en redogörelse för viktiga teman från både analysgrupper och enskilda intervjuer.

Polisen

UNDERSÖKNINGENS RESULTAT, som visar att barn utan erfarenhet av kontakt med polisen generellt har positiva attityder, återspeglades i både analysgrupper och enskilda intervjuer. Detta gällde både för de barn som haft kontakt, när de reflekterade över synen på polisen generellt och för de barn som inte själva haft kontakt. Majoriteten av barnen hade dock erfarenhet av att träffa poliser i sitt närområde. Att polisen är synlig i närområdet även när det inte har inträffat olyckor eller brott, lyftes fram som något positivt under förutsättning att poliserna är snälla och trevliga i sitt bemötande.

"Det tycker jag var jätte, alltså jätteviktigt. För att då blev de...individer som hade ett namn och inte bara deras klädsel och bilar. Det tror jag spelar en stor roll, att man får se dem som vanliga personer" (Pojke, 15 år).

Bilden av att polisen främst finns till för vissa grupper och behandlar människor olika bekräftades av barnen. De lyfte fram att unga generellt bemöts med större misstro, en misstro som är ännu mer påtaglig för unga som tillhör någon

form av minoritet. Barnen kopplade också detta till de problem som kan uppstå om en person som polisen anser ser ut att vara kriminell, själv har blivit utsatt för ett brott – då det blir betydligt svårare för den personen att bli tagen på allvar.

"Ja vi ser dem hela tiden..." (pojke 1)

"De är fett kaxiga alltså vissa av dem, vad vinner man på det?" (pojke 2)

"Inte alla...men ja vissa utan att man ens har gjort nåt de ba 'kom grabben vi vill snacka lite'. Skulle ni ha snackat med mig om jag hade haft ett svenskt namn och utseende?" (pojke 1)

"Nej!" (alla) (analysgrupp)

"Jag tror det är för att, alltså jag vet att liksom många invandrare... barn liksom känner att de liksom har fått dåligt, hur ska jag förklara, dåligt intryck liksom. För att de inte blir behandlade rättvist. Eller många känner så i alla fall. Så jag tror att det har påverkat ganska mycket" (Flicka, 17 år).

Barnen lyfte också fram att just poliser behöver tänka på att de representerar hela poliskåren när de träffar barn.

Barnen kopplade ihop positiva attityder till polisen med vad som beskrevs som myndighetens grundläggande funktion; att upprätthålla lag och ordning. Barnen var överens om att ett land behöver sin polis och att det är både viktigt och livsnödvändigt att de finns.

"För att det är de som liksom har hand om vårt samhälle på ett visst sätt. De har ett ganska stort ansvar liksom" (Flicka, 17 år).

Det beskrevs som vanligt, särskilt bland barn, att se på poliser som hjältar och att många ser upp till dem och vill vara som dem. Några av barnen beskrev att de initialt blivit positivt överraskade av svensk polis efter att ha haft negativa erfarenheter i sina ursprungsländer. Polisen i Sverige uppfattades

vara närmare människorna, schysstare och mer rättvisa. I de enskilda intervjuerna bekräftade barnen resultaten från undersökningen, som visar att barns positiva erfarenheter av polis i regel kopplas till person och bemötande.

"Det känns faktiskt som att det är två poliser som har hjälpt mig komma ur allt. Eller, så mycket som de kunde i alla fall. De var inte dömande och en av dem fick mig att förstå att det var rätt att anmäla och att det inte var mitt fel." (Flicka, 16 år).

Barnen lyfte också fram att just poliser behöver tänka på att de representerar hela poliskåren när de träffar barn. En polis i uniform som möter ett barn på ett positivt sätt kan påverka barnets bild av hela myndigheten.

Barnen var överens om att det är viktigt att få lära sig mer om socialtjänsten redan när de är små, gärna redan i förskolan.

Socialtjänsten

BARNEN BESKREV en bild av socialtjänsten som något abstrakt; något alla har hört talas om men som få vet vad det egentligen är. De lyfte fram att det är problematiskt att sakna kunskap om vad socialtjänsten faktiskt gör och samtidigt enbart höra negativa saker om dem, vilket lätt kan påverka människors uppfattning på ett negativt sätt. Barnen bekräftade också den bild som framkom i undersökningen av att myndigheten har ett rykte om sig att kidnappa barn och förstöra familjer; att det är en ensidig bild som syns och hörs utåt.

"Jag tror att det är på grund av det som sprids på sociala medier och sånt och att de har fått dåligt rykte på grund av det. Så att ja, för att det är många som liksom säger dåliga grejer om socialen och jag tror att det är därför många unga tappar förtroendet för dem" (Flicka, 17 år)

"De kidnappar ju inte barn i Sverige, eller i alla fall jag tror inte det är möjligt, men det är samtidigt inte konstigt att man tror det ifall det är det enda man får höra." (Flicka, 16 år).

"Det är också synd att de...förlåt men vad jag tycker... inte lyssnade på mig. Då blir det inte lättare att tänka bra om dem. Då blir det som att alla rykten hade rätt. Jag blev inte tagen av dem men nej de hjälpte inte mig." (Flicka, 15 år).

I likhet med fritextsvaren från undersökningen framkom i analysgrupperna en beskrivning av att socialtjänsten kan vara något bra i teorin och att själva funktionen, där barn och familjer som av någon anledning har det svårt får hjälp, är viktig. Barnen var däremot överens om att så länge de inte vet vad socialtjänsten är, eller bara har hört dåliga rykten och kanske är rädda för dem, spelar det mindre roll vad socialtjänsten egentligen är till för.

"Det kan ju vara läskigt. Det är som tandläkaren, fast ändå inte, för hos tandläkaren vet man kanske mer vad som ska hända." (Pojke, 17 år).

Ett tydligt önskemål hos barnen var att få höra om fler positiva erfarenheter av kontakt med socialtjänsten. Några av barnen lyfte exempelvis fältare som de träffat ute på kvällarna, samt socialsekreterare, där de genomgående kopplade dessa exempel till att barnet känt sig bra bemött och lyssnad på. Barnen uttryckte att det kan vara jobbigt att bara få höra det negativa och att det också kunde vara bra att få träffa fler personer från både socialtjänsten och polisen, till exempel i skolan eller på fritidsaktiviteter. Barnen var överens om att det är viktigt att få lära sig mer om socialtjänsten redan när de är små, gärna redan i förskolan.

"Det finns bra personer också men var är de? Ingen skriver i tidningen om det, eller pratar i tv." (Flicka, 15 år).

Sexuell utsatthet och kontakt med myndigheter

NÅGRA AV BARNEN i de individuella analysintervjuerna hade egen erfarenhet av kontakt med socialtjänst eller polis kopplat till sexuell utsatthet. När dessa barn reflekterade kring sina erfarenheter lyftes framför allt betydelsen av bemötandet fram och att vuxna måste förstå att det kan vara både svårt och läskigt att till exempel göra en polisanmälan.

"De gör väl det här varje dag som en del av deras vardag. Men för mig och säkert för andra i min ålder är det kanske en gång i livet, liksom den värsta stunden...man vill bara att det ska ta slut och bli en ny dag. Sen blir det en ny dag och det kanske inte har blivit så mycket bättre, men man har i alla fall klarat av det." (Flicka, 16 år).

Även aspekter kring att känna sig förstörd var återkommande. När barnen ombads reflektera kring vad det kan betyda att som barn bli förstörd i kontakt med myndigheter, handlade svaren i huvudsak om att vuxna först behöver ha insikt i barns verklighet och förstå vad det är att vara barn idag. Barnen lyfte fram nätet som en självklar arena för i princip allt som barn även gör utanför nätet och det rådde samstämmighet i att vuxna inte har hängt med i den utvecklingen.

Barnen var överens om att det är viktigt att alla vuxna som på något sätt möter barn har koll på hur livet ser ut för barn, annars går det inte att förstå varandra.

Två av barnen, som blivit utsatta för sexualbrott på nätet, beskrev båda en upplevelse av att vuxna verkade lägga delar av ansvaret hos dem, som en konsekvens av att de vuxna inte vet hur det är att vara barn. Liknande erfarenheter har dokumenterats i ett tidigare studentarbete.⁹

"Men de frågade ju...typ varför jag hade tagit bilder på mig själv. Vad jag hade, alltså...ja, vad jag hade tänkt med bilderna. Och inte bara en gång utan den frågan kom ju tillbaka. Det gjorde den. Sen när jag träffade soc...och det här är så konstigt för vi pratade egentligen om andra saker så frågade hon samma sak." (Flicka, 14 år).

"Med soc är det väl att de inte förstår hur det är att vara ung. Det är två olika världar. Jag kände mig aldrig förstörd för den jag var." (Flicka, 16 år).

⁹ Larsson, L., & Rogersdotter, K. (2024). Det är bara galningar som jobbar där och ett hus fullt med häxor: En kvalitativ intervjustudie med socialsekreterare som arbetar med barn och unga om attityder om yrkesrollen.

Barnens bild var att kontakt med polis eller socialtjänst nog är läskigt för alla. Men barnen var samstämmiga i att osäkerheten och rädslan ökar av att inte ha förtroende från början.

Hur blir det för barn när de saknar förtroende för de som ska hjälpa dem?

SAMMANFATTNINGSVIS bekräftade barnen som deltog i analysgrupper och intervjuer den bild som framträder i resultaten av undersökningen av att det finns en omfattande brist på tillit gentemot polis och socialtjänst bland barn. Vi bad därför

barnen att reflektera kring vad det kan innebära för barn som varit med om svåra saker att helt sakna tillit och förtroende för de myndigheter som är satta att hjälpa dem. Vilka konsekvenser ser barnen själva?

Tillitsbristen påverkar mötet med polis och socialtjänst

FLERA AV BARNEN betonade svårigheterna med att som barn vara i kontakt med myndigheter - även om de har en positiv attityd till dem - och hur de som barn kan vara både osäkra och rädda. Barnens bild var att kontakt med polis eller socialtjänst nog är läskigt för alla. Men barnen var samstämmiga i att osäkerheten och rädslan ökar av att inte ha förtroende från början. På samma sätt kan tillitsbristen göra det mycket svårt för barn att få en erfarenhet som uppfattas som positiv, oavsett vad som händer i kontakten med myndigheten. Om man har väldigt låga förväntningar är chansen inte så stor att mötet med polis eller socialtjänst blir en bra upplevelse då man redan "vet" att det kommer att sluta dåligt.

"Tror att man tycker att de är svårt att lita på dem från första början men tror också att man måste ta små steg, visa lite i taget att man bryr sig och verkligen vill hjälpa och i början vill man säkert inte ens ha

deras hjälp då man kan känna sig övergiven då det inte finns ett förtroende. Men tycker ändå att man kan testa och om de inte funkar får man prata med dem och dem måste förstå också varför man känner som man gör och att inte vara för hårda på dem" (Flicka, 17 år).

Det var återkommande bland barnen att de negativa rykten som sprids om myndigheter kan bli en självuppfyllande profetia som också kan påverka hur barnen agerar i kontakten med dem.

"Alltså jag tror inte det blir bra alls, utan jag tror att det kommer gå åt andra hållet istället och att det liksom blir dåligt istället och att de vill rebella mot socialen och polisen. För att jag tror de vill liksom motbevisa att de kan hjälpa en. Alltså jag tror att de vill visa att liksom ja de är så dåliga som alla säger, så att de väljer att göra tvärtemot" (Flicka, 17 år).

Att tappa hoppet om myndigheter

NÄR BARNEN GAV sina perspektiv på konsekvenser, utöver de som handlar om själva mötet med myndigheter, beskrev de hur barn helt kan avstå från att söka hjälp och stöd trots att de behöver det. På samma sätt kan en dålig erfarenhet av någon av myndigheterna göra att de aldrig på eget initiativ vänder sig till dem igen. Barnen betonade allvaret i att välja att stanna kvar i en dålig situation eller att inte försöka få rättvisa efter brottsutsatthet när alternativet tvingar en till kontakt med polis eller socialtjänst.

”Jag tycker såklart att det är dåligt. De är som att man inte ”respekterar” och har förtroende för polisen eller inte ibland vill anmäla brott för dem kommer ändå läggas ner. Man har inte hopp då att få rättvisa för det man blivit utsatt för”

(FLICKA, 17 ÅR).

”Det finns nog många konsekvenser, men något jag kommer på nu är att om de inte har förtroende eller dålig erfarenhet av soc och polis så kommer dem nog aldrig be om hjälp igen eller ens vända sig till polis och soc från början” (Flicka, 16 år).

Att inte lita på myndigheter kopplades också ihop med en känsla av otrygghet i samhället generellt, liksom en känsla av att helt stå utanför samhället. Risken att barn väljer att själva försöka lösa sina problem genom att söka sig till destruktiva och

möjligen också kriminella sammanhang, där de känner sig både sedda och hörda, lyftes fram. Barnen var överens om att det inte är en bra lösning för någon och att det i slutändan kommer att förvärra situationen för barnet. Samtidigt uttryckte barnen viss förståelse för att tillitsbristen och den upplevda otryggheten som många känner kan bidra till en vilja att ta saken i egna händer och skapa en bättre situation för sig själv.

”De kanske förlitar sig på dåliga influenser istället för att förlita sig på polisen och socialen. Jag tror att det kan leda till alltså att det fortsätter gå dåligt istället för att det börjar gå bra. Eftersom att man liksom gör tvärtemot. Så jag tror att det bara leder till att det blir värre istället. Och, ja, att man borde försöka liksom få unga att förstå att de inte är så dåliga som de liksom tror. Så att man ska kunna lita på dem för att nu har de ju ganska dåligt rykte” (Flicka, 17 år).

”Man känner sig otrygg i samhället, kan kanske även öka kriminalitet. Många känner sig utanför i samhället och drar sig till dem som ser en och som kanske lyssnar på en. Det är kanske inte bra människor, men de ser och hör den unga vilket gör att de rekryteras in i samhället”

(FLICKA, 17 ÅR)

Diskussion

DET ÄR STORA och viktiga uppdrag som ges till Polisen och socialtjänsten, två myndigheter som ska finnas till för barn i behov. Vi kan konstatera att både Polis och socialtjänst, ur barnens perspektiv, misslyckas med sina uppdrag. I följande avsnitt diskuterar vi vad konsekvenserna kan bli för barnen och vad som behöver förändras.

Sexuell utsatthet får fortgå

Att barn saknar tillit till myndigheter kan leda till fortsatt utsatthet för brott. En vanlig situation hos oss på Ecpat, som visar allvaret i detta, är när barn hör av sig till stödlinjen och vill ha hjälp med att ta bort nakenbilder eller -filmer som sprids på nätet. Barnen mår ofta oerhört dåligt och forskning visar att de har ökad risk för psykisk ohälsa, självskadebeteende, suicidtankar, sömnproblem och skolsvårigheter.¹⁰ Den ständiga stressen över spridningen och att inte veta vem som kan se ens bilder kan också orsaka stort psykiskt lidande och sociala svårigheter.¹¹ Det är återkommande i stödlinjen att barnen beskriver en oerhörd skam över bilderna och över risken att personer i deras närhet ska få veta. Som barnrättsorganisation gör vi orosanmälningar till socialtjänsten när vi får information som väcker oro för ett barns hälsa eller utveckling, och när vi har tillräckliga uppgifter för att kunna identifiera barnet. När barn kontaktar oss anonymt och vill

ha hjälp med att ta bort bilder informerar vi om socialtjänsten och eventuellt orosanmälan. Ofta leder detta till att många barn omedelbart avböjer hjälp med nedtagningen. I många fall avbryter barnen chatten eller samtalet när rådgivaren nämner ordet socialtjänsten. Det faktum att ordet socialtjänst får barnen att hellre låta sexuellt exploaterande material ligga kvar på internet än att få hjälp med nedtagning är självklart ett stort problem som måste prioriteras.

Vem är myndigheterna till för?

I undersökningen framkom att vissa barn upplever att socialtjänsten och polisen är till för vissa – men inte för alla. När det gäller polisen lyfte barnen bland annat upplevelser av diskriminering i bemötandet kopplat till socioekonomi, etnicitet och ålder. De beskrev också att det ofta krävs en vuxen för att bli tagen på allvar. När det gäller socialtjänsten beskrev barnen att kontakten hade lett till en försämrad situation och flera barn beskrev att socialtjänsten hade ”förstört” för dem. Barnen uttrycker att kontakten inte har varit till för dem och för deras bästa. Aktuell forskning har belyst konsekvenser med det familjeorienterade sociala barnavårdssystemet vad gäller barnets delaktighet¹² och pekat på vikten av att barnets bild av situation, problem och behov får följa med genom hela utrednings-

processen.¹³ Många barn som varit i kontakt med socialtjänsten återkommer, vilket gör det ännu viktigare att den allra första kontakten blir en positiv upplevelse, där grunden för tillit och förtroende kan byggas.¹⁴

Tillgängligheten

Vad gäller både socialtjänsten och Polisen framträder en bild av två myndigheter som ur barnens perspektiv på många sätt känns avlägsna. Detta märks särskilt när barnen försöker ta kontakt och ofta upptäcker att det inte är så lätt. Polisens långa väntetider riskerar att leda till att barnen ger upp och inte försöker igen. När det gäller socialtjänsten ser vi istället att barn ofta har svårt att överhuvudtaget hitta kontaktuppgifter; det händer att barn berättar att de själva har försökt hitta telefonnummer men inte lyckats. Det är oacceptabelt att det saknas lättillgängliga vägar för barn som själva vill kontakta socialtjänst eller polis. Det är ofta ett mycket stort och svårt steg att ta och när barnet väl har kommit så långt måste det vara enkelt.

Vikten av information till barn

Det är positivt att barn hör av sig till ideella organisationer med frågor om statliga myndigheters arbete. Men när de barn som har pågående utredningar hos socialtjänst eller polis hellre vänder sig till Ecpat än till sin handläggare med frågor om vad som händer i deras

ärendet behöver något förändras med den information som riktas till barn. Det gäller också generell information om hur myndigheterna arbetar och vad barn kan få hjälp med.

De resultat som presenterats i denna rapport visar att både polis och socialtjänst behöver komma mycket närmare barnen för att kunna uppfylla sina uppdrag. Kunskap och information behöver ges till barn redan innan behovet av kontakt med någon av myndigheterna uppstår. Kunskapsinterventioner som ges i skolmiljö har visat sig ha potential att förbättra barns attityder till socialtjänsten¹⁵ respektive polisen.¹⁶ På liknande sätt ser vi förändringar i attityder hos vissa barn i vår stödlinje; när de får generell information om myndigheternas arbete från Ecpat, kan det bidra till en mer positiv inställning och öka sannolikheten för att barnet tar kontakt. Det är därför ett stort behov av att informera om socialtjänstens och polisens arbete på barnens egna arenor.

Negativ ryktesspridning om socialtjänsten när också barnen

Socialtjänsten i Sverige har sedan december 2021 varit utsatt för en allvarlig desinformationskampanj där falska uppgifter om socialtjänstens arbete har framförts.¹⁷ Vi ser i undersökningen att barnen själva använder flera av de narrativ som framförts under desinformationskampanjen,

bland annat att socialtjänsten kidnappar barn. Barnen lyfter problematiken kring att det bara är negativa röster som hörs och framför en tydlig önskan om att få höra positiva berättelser. Vi kan konstatera att vikten av riktad och anpassad information till barn är större än någonsin. Det är framför allt viktigt att informationen finns tillgänglig på barnens egna arenor, både på och utanför nätet.

När vuxna runt barn saknar förtroende för en myndighet kan det påverka barnens attityder och i förlängningen begränsa deras tillgång till den hjälp och det stöd som socialtjänsten är ansvarig för att ge. Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att sprida kunskap och information om socialtjänsten till vuxna; en mycket viktig satsning även ur ett barnrättsperspektiv.

Barnens perspektiv på myndigheternas uppdrag

Barnen i undersökningen som varit i kontakt med socialtjänst och polis skattar lägre på samtliga attitydfrågor än de barn som inte haft sådan kontakt. En orsak är att den tillit som krävs för att barn ska kunna öppna upp och berätta om sexuell utsatthet i dagsläget inte finns.

Barnen sätter ord på att myndigheterna inte kan uppfylla sina uppdrag och beskriver en diskrepans mellan

syftet med polisens och socialtjänstens arbete, och vad som händer i praktiken. Till exempel ser vi i barnens berättelser att de kan få vänta oerhört länge på återkoppling – även när det handlar om allvarlig utsatthet. De barn som har erfarenhet av kontakt upplever sig varken lyssnade på eller hjälpta. I de få positiva beskrivningar vi fått in genom vår undersökning uttrycker barnen att enskilda poliser och socialsekreterare gjort en betydande insats i deras liv. Dessa personer har ofta ett namn som barnen lägger på minnet. Det är dock inte hållbart att barnens hela upplevelse av, och i förlängningen attityd till, myndigheternas arbete ska vara beroende av en enskild person.

Som vi lyfter i denna rapport kan det vara särskilt svårt för barn som utsatts för sexualbrott att öppna upp och berätta om sina erfarenheter. Barnens avsaknad av förtroende för socialtjänst och polis riskerar att göra det nästintill omöjligt för dem att berätta och därmed möjligheter att få upprättelse när de utsatts för brott. Vi ser att barnens uttryck kring myndigheternas grundläggande uppdrag och syfte är något som bör tas tillvara i arbetet med att minska detta akuta glapp mellan barn och myndighetsvärld. Det blir tydligt att barnen vill att det ska fungera bättre, att myndigheterna ska vara mer tillgängliga för barn och inte minst förmedla att de finns där för barnens skull.

¹⁰ Joleby, M., Lunde, C., Landström, S., & Jonsson, L. S. (2020). "All of me is completely different": Experiences and consequences among victims of technology-assisted child sexual abuse. *Frontiers in psychology*, 11, 606218. Joleby, M., Landström, S., Lunde, C., & Jonsson, L. S. (2021). Experiences and psychological health among children exposed to online child sexual abuse—a mixed methods study of court verdicts. *Psychology, Crime & Law*, 27(2), 159-181.

¹¹ Jonsson, L., & Svedin, C. G. (2017). Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet. Linköping University Electronic Press/Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

¹² Heimer, M., & Pettersson, C. (2023). The unfinished democratisation of family service systems: parental consent and children's viewpoints on receiving support in child and family welfare in Sweden. *European Journal of Social Work*, 26(2), 310-322.

¹³ Heimer, M., Näsman, E., & Palme, J. (2017). Rättighetsbärare eller problembärare. Barns rätt att komma till tals. Stockholm: Stiftelsen Allmänna barnhuset

¹⁴ Heimer, M., & Pettersson, C. (2023). The unfinished democratisation of family service systems: parental consent and children's viewpoints on receiving support in child and family welfare in Sweden. *European Journal of Social Work*, 26(2), 310-322.

¹⁵ Spånberger Weitz, Y., & Hagström, M. (2022). Barn och ungas uppfattningar om socialtjänsten: erfarenheter från en riktad undervisningsinsats. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 29(1), 71-90.

¹⁶ Alderman, T., Ariel, B., & Harinam, V. (2024). Can a police-delivered intervention improve children's online safety? A cluster randomised controlled trial on the effect

of the "ThinkUKnow" programme in primary and secondary Australian schools. *Journal of Experimental Criminology*, 20(2), 617-634.

¹⁷ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/02/regeringen-tar-kraft-tag-mot-desinformation/>

Ecpat kräver

För att polisen och socialtjänsten ska kunna få ett högt förtroende och hög tillit hos barn och unga behöver kunskapsnivån inom verksamheterna höjas och de anställda agera därefter.

Skapa en väg in till socialtjänsten.

För att öka tillgängligheten och göra det enklare för barn att nå socialtjänsten anser vi att det behövs en gemensam ingång, likt polisens telefonnummer 114 14. Det måste vara enkelt för barn att komma i kontakt med sin socialtjänst. Barn berättar till exempel att det inte alltid är enkelt att hitta kontaktinformation. En viktig del i att bygga upp barns och ungas förtroende för och tillit till socialtjänsten igen är att barn och unga på ett enkelt sätt kan komma i kontakt med den.

Skärp tillsynen över myndigheternas arbete med barn.

Barns rättigheter måste tillgodoses av socialtjänsten och polisen och kontrollen av att detta sker måste öka. Berörda tillsynsmyndigheter måste också följa upp detta, inte bara genom skrivbordstillsyn (där tillsynen endast utövas genom att skicka frågor till den aktuella verksamheten) utan genom faktiska besök ute i verksamheterna, med ett särskilt fokus på barns rättigheter och på att myndigheternas

tillämpning av de regler som berör barn sker på ett korrekt sätt. Därutöver är det viktigt att barn har möjlighet att utkräva sina rättigheter och klaga när något har blivit fel. De förslag som ges i SOU 2023:40 om barns möjligheter att utkräva sina rättigheter är viktiga men de räcker inte eftersom brottmålsprocessen avgränsats bort från utredningen. Denna rapport visar behovet av att stärka barns möjligheter att utkräva sina rättigheter även i brottmål.

Höj kunskapen hos polis och socialtjänst om barns rättigheter, barns liv på och utanför nätet och om barns utsatthet för sexuell exploatering.

För att polisen och socialtjänsten ska kunna bygga ett högt förtroende och stor tillit hos barn och unga behöver kunskapsnivån inom verksamheterna höjas och de anställda måste agera utifrån denna kunskap. Arbetet behöver också involvera barn och unga själva. Det är viktigt att både polisen (nationellt, regionalt och lokalt) och socialtjänst i landets kommuner kontinuerligt

utvecklar sitt barnrättsliga arbete och förankrar det i verksamheterna. Till hjälp kan och bör Barnombudsmannens processstödd Barnrätt i Praktiken (BiP) användas. Därtill krävs kontinuerlig samverkan med andra myndigheter, civilsamhälle och barn och unga själva för att säkerställa att verksamheterna har goda kunskaper om barns liv på och utanför nätet samt om sexuell exploatering av barn. Till sist bör också grundutbildningarnas roll betonas och det bör göras en översyn av vilket utrymme barns rättigheter får inom landets socionom- och polisutbildningar.

Stärk det uppsökande och förebyggande arbetet hos socialtjänst och polis.

Barns kontakter med polis och socialtjänst behöver ske redan innan barnet har det svårt eller något gått illa. Flera barn har goda erfaren-

heter av att möta polis och socialtjänst i uppsökande eller förebyggande arbete, såsom genom fältassistenter eller patrullerande poliser. Det står klart att det uppsökande och förebyggande arbetet är avgörande för att bygga upp förtroende och tillit för socialtjänsten och polisen bland barn och unga. Att förebygga brott är en av polisens uppgifter och detta arbete måste värderas högre och få mer resurser. Detsamma gäller för socialtjänstens arbete på fältet. Både polisen och socialtjänsten behöver finnas där barn och unga är - både på och utanför nätet - för att förebygga att barn utsätts för sexuella övergrepp och för att finnas till hands med ett gott bemötande för att ge skydd och stöd när ett barn har utsatts.

Både polisen och socialtjänsten behöver finnas där barn och unga är - både på och utanför nätet - för att förebygga att barn utsätts för sexuella övergrepp och för att finnas till hands med ett gott bemötande för att ge skydd och stöd när ett barn har utsatts.

Referenser

Alderman, T., Ariel, B., & Harinam, V. (2024). Can a police-delivered intervention improve children's online safety? A cluster randomised controlled trial on the effect of the "ThinkUKnow" programme in primary and secondary Australian schools. *Journal of Experimental Criminology*, 20(2), 617-634.

Aubrey, C., & Dahl, S. (2006). Children's voices: The views of vulnerable children on their service providers and the relevance of services they receive. *British Journal of Social Work*, 36(1), 21-39.

Augusti, E. M., & Myhre, M. C. (2024). The barriers and facilitators to abuse disclosure and psychosocial support needs in children and adolescents around the time of disclosure. *Child Care in Practice*, 30(2), 187-202.

Bigras, N., Vaillancourt-Morel, M. P., Nolin, M. C., & Bergeron, S. (2021). Associations between childhood sexual abuse and sexual well-being in adulthood: A systematic literature review. *Journal of Child Sexual Abuse*, 30(3), 332-352.

Daigneault, I., Vézina-Gagnon, P., Bourgeois, C., Esposito, T., & Hébert, M. (2017). Physical and mental health of children with substantiated sexual abuse: Gender comparisons from a matched-control cohort study. *Child Abuse & Neglect*, 66, 155-165.

Gemara, N., Mishna, F., & Katz, C. (2023). 'If my parents find out, I will not see my phone anymore': Who do children choose to disclose online sexual solicitation to? *Child & Family Social Work*.

Heimer, M., Näsman, E., & Palme, J. (2017). *Rättighetsbärare eller problembärare. Barns rätt att komma till tals*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Heimer, M., & Pettersson, C. (2023). The unfinished democratisation of family service systems: parental consent and children's viewpoints on receiving support in child and family welfare in Sweden. *European Journal of Social Work*, 26(2), 310-322.

Joleby, M., Lunde, C., Landström, S., & Jonsson, L. S. (2020). "All of me is completely different": Experiences and consequences among victims of technology-assisted child sexual abuse. *Frontiers in psychology*, 11, 606218.

Joleby, M., Landström, S., Lunde, C., & Jonsson, L. S. (2021). Experiences and psychological health among children exposed to online child sexual abuse—a mixed methods study of court verdicts. *Psychology, Crime & Law*, 27(2), 159-181.

Jonsson, L., & Svedin, C. G. (2017). *Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet*. Linköping University Electronic Press/Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Karlbom, E. (2018). *Få barn att berätta om sin viktisiering och hur utsagorna bedöms - En kvalitativ studie om barnförhör*. Examensarbete, Master-uppsats. Göteborg: Göteborgs universitet.

Larsson, L., & Rogersdotter, K. (2024). *Det är bara galningar som jobbar där och ett hus fullt med häxor: En kvalitativ intervjustudie med socialsekreterare som arbetar med barn och unga om attityder om yrkesrollen*. Examensarbete. Umeå: Umeå Universitet.

Ortiz-Tallo, M., & Calvo, I. (2020). Child sexual abuse: Listening to the victims. *Archives of Community Medicine and Public Health*, 6(2), 135-137.

Regeringskansliet. (2023). Pressmeddelande: Regeringen tar krafttag mot LVU-kampanjen. Hämtad 4 oktober 2024 från: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/02/regeringen-tar-krafttag-mot-desinformation/>

Spånberger Weitz, Y., & Hagström, M. (2022). Barn och ungas uppfattningar om socialtjänsten: Erfarenheter från en riktad undervisningsinsats. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 29(1), 71-90.

Öwall, S. (2015). *Dags att ta strid för barnafrid? En analys av hur barnets intressen tillgodoses under en utredning om sexuellt övergrepp*. Examensarbete för yrkesexamen. Lund: Lunds universitet.

Bilagor

Bilaga 1

LOGISTISKA REGRESSIONSANALYSER visar att om någon hotat för att få nakenbilder är det störst sannolikhet att man haft kontakt med socialtjänst (Beta .56, Wald 33.18, p<.001) medan att ha erbjudits pengar för att ha sex predicerar att ha kontakt med polis (Beta .61, Wald 35.18, p<.001). Det finns samband mellan flera typer av brottsutsatthet och attityder till polisen och attityder till socialtjänsten (tabell 1).

Tabell 1. Statistiskt signifikanta korrelationskoefficienter gällande brottsutsatthet och tillit till polis och socialtjänst.

Mer utförlig statistik finns att tillgå vid kontakt med per.eisele@ecpat.se.

	Tillit till polis	Tillit till socialtjänst
Spridit bilder utan samtycke	-.26	-.14
Erbjudits betalning för att få bilder	-.40	-.22
Fått oönskade bilder	-.43	-.31
Fått bilder spridda	-.26	-.21
Erbjudits betalning för sex	-.35	-.19

Bilaga 2

NÅGRA EXEMPEL på statistiska samband är tillit till socialtjänsten och psykologiskt välbefinnande (tappat lusten) (r=.60), dvs ju större tillit desto mer orkar man med skolarbetet. Samma mönster finns gällande socialtjänsten finns till för att hjälpa unga – tappat lusten (r=.58) och polisen lyssnar inte – ledsen (r=.52). De barn som angett att någon från tredje part gett dem konkreta tips – glad (r=.68).

Linjära regressionsanalyser visar att självskattning kring att inte lita på socialtjänsten predicerar självskattning kring att man tappat lusten

(Beta .60, t=6.66, p<.001). Att ha blivit hotad för att skicka nakenbilder predicerar också välbefinnande kategorin tappat lusten-orkar med skola (Beta-.18, t=2.15, p=.033). de andra två välbefinnandekategorierna, ledsen-glad samt ensam utan vilja-är med andra, visar på samma mönster men inte statistiskt signifikant.

Det finns inga påtagliga könsskillnader gällande attityder till polis respektive socialtjänst och inga tydliga ålderskillnader. Det finns däremot mycket tydliga skillnader gällande barn som haft kontakt med polis och/eller socialtjänst och de som inte haft

kontakt med desamma. Exempel på omfattande och signifikant skillnad är Litar på socialtjänsten (t= 4.42, DF=116.85, p<.001), där de som inte haft kontakt med socialtjänsten uppvisar en svagt negativ attityd (M=3.16) medan de som haft kontakt med socialtjänsten uppvisar en kraftigt negativ attityd (M= .78). En betydande majoritet av barn som har varit i kontakt med polis har negativa attityder. Nästan alla som har varit i kontakt med socialtjänsten har negativa attityder.

Mer utförlig statistik finns att tillgå vid kontakt med per.eisele@ecpat.se.

@ECPATSverige

+46 (0)8 598 920 00
info@ecpat.se

www.ecpat.se
www.ecpat.se/hotline
www.dittecpat.se

Bankgiro: 903-4349

